

OBSAH ROK 2023

ÚVOD

STRANA 5

SPOLOČENSKÁ ATMOSFÉRA

STRANA 5

BREZŇANIA VO VÍRE UDALOSTÍ

STRANA 11

VEREJNÝ A POLITICKÝ ŽIVOT

STRANA 13

OSLAVY, UDALOSTI A NÁVŠTEVY

STRANA 13

SAMOSPRÁVA

STRANA 25

HOSPODÁRSKY ŽIVOT

STRANA 45

HOSPODÁRENIE MESTA

STRANA 45

VÝSTAVBA A ROZVOJ MESTA

STRANA 55

DOPRAVA

STRANA 67

OBYVATEĽSTVO

STRANA 73

DEMOGRAFIA A MATRIKA

STRANA 73

DEMOGRAFICKÉ UDALOSTI A JAVY

STRANA 76

OCENENÍ OBČANIA

STRANA 81

ČESTNÍ OBČANIA

STRANA 81

SOCIÁLNA A ZDRAVOTNÁ SITUÁCIA

STRANA 91

SOCIÁLNE UDALOSTI A JAVY

STRANA 91

BÝVANIE BREZŇANOV

STRANA 99

ZDRAVOTNÍCTVO

STRANA 93

ŠKOLSTVO A KULTÚRA	STRANA 102
BREZNIANSKE ŠKOLY	STRANA 102
SPOLOČENSKÉ AKTIVITY	STRANA 104
KULTÚRNE PODUJATIA	STRANA 109
ŠPORT	STRANA 126
ÚSPECHY ŠPORTOVCOV	STRANA 130
ŠPORTOVÉ PODUJATIA	STRANA 126
POČASIE	STRANA 133
BREZNIANSKE REKORDY	STRANA 133
CHARAKTERISTICKÉ JAVY	STRANA 134
KLIMATICKÉ ÚDAJE	STRANA 137
PRÍLOHY	STRANA 139
ZOZNAM SPRIEVODNEJ DOKUMENTÁCIE	STRANA 139

ÚVOD

SPOLOČENSKÁ ATMOSFÉRA

Rok 2023 bol plný dramatických politických, ale najmä spoločenských zmien - a to ako doma, tak i na svetovej úrovni. Aj našich obyvateľov opakovane zasahujú mnohé udalosti, ktoré neraz útočia na tie naše najhlbšie obavy z ďalšej existencie; od vojny v susednej Ukrajine cez inflačné, surovinové a potravinové špirály rastúcich cien až po doslova nechutné politické kampane plné lží, zavádzania, dehumanizácie oponentov ako i strašenia tými najtemnejšími scenármi a vyrábaním fiktívnych nepriateľov. Hlavne tohtoročné parlamentné voľby ukázali, že spoločnosť je polarizovaná, politicky, ale i názorovo rozdelená. Rastie miera frustrácie i agresivity, ktorá sa z virtuálneho priestoru, zo sociálnych sietí, prelieva už aj do reálneho sveta. Naopak, veľmi klesá vzájomná dôvera a to ako k dôležitým inštitúciám spoločnosti, tak aj vzájomne medzi ľuďmi.

Pripomenieme si celospoločenské udalosti a javy, ktoré ovplyvnili aj život obyvateľov nášho mesta. Prežili sme rok s tromi premiérmi. Vláda Eduarda Hegera v decembri minulého roka definitívne stratila dôveru Národnej rady. Prezidentka Zuzana Čaputová ju musela odvolať a tak až do júna vykonávala vláda svoj mandát v obmedzenom režime. V máji prezidentka vymenovala úradnícku vládu Ľudovíta Ódora a v júni ju poverila vládnutím do vzniku novej vlády, ktorá vyšla zo septembrových parlamentných volieb. Parlamentné voľby vyhrala strana Smer – sociálna demokracia, preto prezidentka poverila šéfa víťaznej strany Smer-SD Roberta Fica zostavením novej vlády. Už v polovici októbra sa nová vláda na čele s predsedom vlády Róbertom Ficom ujala vedenia štátu.

Vysoká inflácia, narastajúce úrokové sadzby, ale aj pokles reálnych miezd, či zvyšujúce sa výdavky na spotrebu; aj takto vyzeral rok 2023 z pohľadu makroekonomických ukazovateľov. Tieto ukazovatele hýbali nielen Slovenskom. Všetkých znepokojovali rastúce ceny potravín a bývania s energiami. Tieto dve položky tvoria takmer polovicu percent výdavkov slovenských domácností. U nás dosiahla priemerná inflácia za celý rok 2023 podľa štatistického úradu úroveň 10,5 %. Vysoké boli hlavne ceny základných potravín - mäsa, mlieka, syrov a vajec, ako aj chleba s obilninami. Aj keď štatistika zaznamenala medziročné zmiernenie tempa rastu priemerných cien týchto potravín za rok, bol stále pomerne vysoký; dosahoval v priemere od 17 do 19 percent. Na konci roka sa však ukázalo, že aj napriek náročnosti doby, v ktorej žijeme, je to v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi mierne zlepšenie. V konečnom dôsledku sa tak kúpyschopnosť obyvateľstva zvýšila. K tomuto javu prispeli hlavne opatrenia vlády – rôzne sociálne baličky, zvýšenie dôchodkov a dotácie na energie. Avšak v rámci Európy sme na chvoste takmer vo všetkých ukazovateľoch.

BREZŇANIA VO VÍRE UDALOSTÍ

Nielen tieto celospoločenské udalosti a javy ovplyvnili život Brezňanov. Začiatkom leta sme sa na Slovensku dozvedeli smutnú správu. Vo veku 91 rokov nás 17. júna opustil slovenský herec, scenárista a režisér Juraj Sarvaš. Bola to smutná správa aj pre Brezňanov. Juraj Sarvaš mal v našom meste mnoho priateľov a od roku 2012 bol čestným občanom nášho mesta. Bol častým hosťom na podujatiach mesta.

Ministerstvo zdravotníctva ešte koncom minulého roka zverejnilo prvú čiastkovú fázu kategorizácie nemocničnej siete, z ktorej vyplynulo, že breznianska nemocnica by sa mala zaradiť medzi nemocnice najnižšej úrovne len s 1 povinným medicínskym programom. Táto správa znepokojila nielen vedenie nemocnice, ale aj obyvateľov mesta a regiónu. Obávali sa, že zdravotná starostlivosť nebude dostupná všetkým. Mesto Brezno, nemocnica, Železiarne Podbrezová a všetky obce okresu Brezno spustili

v januári petičnú akciu za zachovanie Nemocnice s poliklinikou Brezno, n. o., v celom jej doterajšom rozsahu poskytovaných služieb, Zber podpisov pod petíciu, ktorá vyjadruje nesúhlas so zaradením medzi nemocnice prvej úrovne, sa uskutočňoval od 25. januára do konca februára. Celkovo ju podpísalo 29 772 osôb. Zástupcovia ministerstva navštívili v máji nemocnicu, ale do konca roka o tomto probléme nebolo rozhodnuté.

Ešte v minulom roku v októbri zasiahla Slovensko veľmi zlá správa. Zdesení zostali aj viacerí obyvatelia nášho mesta. Dušan Dědeček, ktorý pochádza z nášho mesta, usmrtil besnou jazdou pod vplyvom alkoholu v Bratislave na autobusovej zastávke piatich študentov. Za nehodu, ktorá si vyžiadala päť ľudských životov, uložil súd v júni tohto roku obžalovanému Dušanovi Dědečkovi trest 15 rokov odňatia slobody. Uznal ho za vinného z obzvlášť závažného zločinu všeobecného ohrozenia. Súd takisto obžalovanému uložil trest zákazu šoférovania na 10 rokov. O tejto udalosti sa veľa diskutovalo hlavne na sociálnych sieťach.

Obyvateľov nášho mesta aj okresu zarmútila alebo znepokojila správa, že s dátumom 1. júna tohto roku bol napriek nesúhlasu predstaviteľov regionálnej samosprávy po dvadsiatich siedmich rokoch zrušený Okresný súd v Brezne.

Mesto Brezno sa v máji pozitívne prezentovalo v televízii. S prihlásenou mestskou vežou získalo cenu Fénix za výnimočný počin záchrany národnej kultúrnej pamiatky. Boli sme hrdí Brežňania, keď ocenenie z rúk ministerky kultúry Natálie Milanovej a predsedu odbornej poroty súťaže Petra Kresánka prevzal náš primátor na slávnostnom vyhodnotení, ktorý vysielala aj televízia.

Posledný septembrový deň sa konali na Slovensku parlamentné voľby. Vyhral ich Smer-SD so ziskom 23,31 percent hlasov. Na druhom mieste skončilo Progresívne Slovensko a tretiu priečku obsadila strana Hlas-SD. Do parlamentu sa dostali aj strany OĽANO a priatelia, KDH, SaS a SNS. Na voľbách v Brezne sa zúčastnilo 63,91 percent voličov. Účasť bola síce historicky aj v Brezne najvyššia za posledných

dvadsať rokov, ale nižšia ako celoslovenská aj okresná účasť. Rozdiel na voľbách v Brezne bol v porovnaní s celoslovenskými výsledkami aj v počte hlasov odovzdaných pre jednotlivé politické strany. Najviac hlasov Brežňania odovzdali zhodne strane Smer – SD. Získala si dôveru až 2 349 breznianskych voličov. Druhý však na rozdiel od celoslovenských výsledkov skončil v Brezne Hlas – SD, ktorému svoj hlas odovzdalo až 21,98 percent - 2 208 voličov. Strane Progresívne Slovensko dalo svoj hlas 1 685 Brežňanov, čo je percentuálnom vyjadrení len 16,77 percent.

Brezno sa v minulom roku stalo jedným z troch finalistov kandidatúry o titul Mesto kultúry 2024, ktorý vyhlasuje Fond na podporu umenia. V tomto roku súperilo naše mesto o titul s mestami Humenné a Šaľa. Brány do sveta – to bol názov projektu, s ktorým sa Brezno v tejto súťaži o titul uchádzalo. Odborná porota však uprednostnila v tejto aktivite mesto Humenné, ktorému udelila titul Mesto kultúry 2024.

Spoločnosť Kaufland aj tohto roku dala mestám možnosť zúčastniť sa na projekte, v ktorom hlasovali o nový športovo-oddychový areál. Do tretieho ročníka sa zapojilo 31 miest, ktoré boli rozdelené do troch veľkostných kategórií podľa počtu obyvateľov. V každej mohli zvíťaziť dve mestá, ktoré získali najvyšší prepočítaný počet hlasov. Hlasovalo sa cez internet a Brezno skončilo na peknom druhom mieste, keď v hlasovaní získalo 122 248 hlasov prepočítaných koeficientom. Stalo sa tak vďaka mnohým obyvateľom, ktorí sa do hlasovania zapojili. Dokázali sa zomknúť a tak v Brezne pribudne ďalší pekný športovo-oddychový areál, ktorý bude slúžiť na zmysluplné trávenie voľného času.

Obyvateľov mesta a regiónu potešilo, že v septembri bol dokončený I. úsek II. etapy obchvatu mesta. Primátor pozval obyvateľov prezrieť si túto cestu naozaj zblízka a spoločne na popoludnie 28. septembra, kedy bol dokončený úsek obchvatu mesta rezervovaný len pre chodcov a jazdcov nemotorových vozidiel. Vyzval obyvateľov, aby si priniesli bicykle, korčule, kolobežky a autá nechali pre túto príležitosť zaparkované. Mnohých však zarmútila skutočnosť, že po otvorení

novovybudovaného úseku obchvatu časť Staničnej ulice - od poslednej prevádzky po okružnú križovatku Mazorníkovo - sa stala natrvalo jednosmernou. Znepokojilo to hlavne obyvateľov mesta bývajúcich za Hronom, lebo to pre nich znamená, že pri ceste z Banskej Bystrice sa na Staničnú ulicu dostanú len prejazdom cez námestie alebo cez novú kruhovú križovatku v Podkoreňovej a potom sa vrátiť po Tisovskej ceste.

K spoločenskú atmosféru Brežňanov ovplyvnilo aj tohtoročné počasie. Mesto Brezno bolo 7. februára najchladnejším miestom na celom Slovensku, keď nám namerali $-22,5^{\circ}\text{C}$. Absolútne minimum teploty vzduchu v histórii to síce nebolo; $-36,3^{\circ}\text{C}$ zaznamenali meteorológovia v Brezne dňa 11. februára 1929. Také chladné dni už v súčasnosti, v čase globálneho otepľovania, ani v Brezne nebývajú. Ale aspoň sme sa jeden deň dostali do médií. Po lete, ktoré bolo z hľadiska teplôt tiež mimoriadne, bol mesiac september 2023 najteplejším septembrom v histórii na svete. Teplý bol aj október. Ešte v polovici novembra sme mohli mať na oknách muškáty. Veľa listnatých stromov malo ešte listy. Pred Ondrejským jarmokom, na Katarínu sa náhle ochladilo, na druhý deň napadol v Brezne prvý sneh. Potom nasledovali mrazivé dni aj noci. Ondrejský jarmok v posledných novembrových dňoch mohol poskytnúť svojim návštevníkom aj krásnu zimnú zasneženú atmosféru. Len na pár dní sneh zmizol, aby ho na Mikuláša napadlo toľko, že ho cestári nestíhali odpratávať z ciest a chodníkov. Ale deti sa na námestí mohli potešiť, keď do krásnej zasneženej atmosféry prišiel Mikuláš. Snehu bolo v Brezne a okolí neúrekom celú druhú polovicu decembra. Všetky podujatia na adventné nedele na námestí mali tak peknú atmosféru. Už 15. decembra sa slávnostne rozsvietilo Ľadové mestečko na námestí. Pre obyvateľov a návštevníkov sa vytvorila jedinečná predvianočná atmosféra s možnosťou korčuľovania a kultúrneho programu.

Ľudia sa sťažovali na nevyčistené chodníky a cesty. Výdatné sneženie počas noci deň pred Štedrým dňom spôsobilo na mnohých miestach nášho mesta a okresu energetickú kalamitu. Ťažký, mokrý sneh a silný vietor spôsobili problémy s výpadkami elektrickej energie. Mnoho odberných miest aj v našom meste bolo bez

elektrickej energie aj na Štedrý večer. Počas vianočných sviatkov prišlo veľké oteplenie. Silvester na Slovensku bol asi najteplejší v histórii. V noci dokonca pršalo. V Brezne sa napriek tomu sneh v uliciach a na severných kopcoch ešte udržal.